

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง "ยุทธศาสตร์การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย : ผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยในทศวรรษ 1970" นี้ ผู้เขียนมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์การเมืองของจีนต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้เพราะปัญหาพรรคคอมมิวนิสต์เป็นปัญหาสำคัญต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของไทย และจากบทเรียนทางประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่า การเติบโตของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย มีความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลภายนอก คือ ความช่วยเหลือและการสนับสนุนของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งเป็นยุทธวิธีหนึ่งในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่อขบวนการปฏิวัติท้องถิ่นในโลกที่สามที่เรียกว่า "ยุทธวิธีแนวร่วมระดับล่าง" (United Front from Below)

แต่เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศจีนและสภาพแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศได้แปรเปลี่ยนไปในทศวรรษ 1970 จีนก็หันมาเน้นการดำเนินยุทธวิธีแนวร่วมระดับบน (United Front from Above) มากขึ้น ยุทธวิธีแนวร่วมของจีนดังกล่าวเป็นผลมาจากที่ความทงอุดมการณ์ตามทฤษฎีความขัดแย้ง (Contradiction Theory) ของเหมา ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการศึกษาวิเคราะห์ตามลัทธิมาร์กซ์-เลนิน บนพื้นฐานของการวิเคราะห์แบบวัตถุนิยมวิชาวิธี (Dialectical Materialism) หรืออีกนัยหนึ่ง เราจะพบว่าการตีความในปรากฏการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศของจีนในทศวรรษ 1970 นั้น จีนได้กำหนดว่าศัตรูหลัก คือ สหภาพโซเวียต ในขณะที่สหรัฐอเมริกา เป็นศัตรูรอง

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบ ผู้เขียนจึงได้เลือกเอาทฤษฎีการเมืองเกี่ยวพัน (Linkage Politics) และแนวความคิดเรื่อง ผลประโยชน์ (National Interest) เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึง กระบวนการเกี่ยวพันระหว่างปัจจัยภายใน กับปัจจัยภายนอกของรัฐหนึ่ง ที่อาจจะส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองของรัฐหนึ่ง ซึ่งในที่นี้จะพบว่า การแผ่ขยายทางอุดมการณ์ของจีนสามารถเข้าแทรกซึมและมีอิทธิพลต่อการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยได้ ในขณะที่สภาพแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศที่เกิดความตึงเครียดระหว่างค่ายสังคมนิยมและเสรีนิยม ที่ต่างแข่งขันความเป็นใหญ่ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ได้ส่งผลต่อการรับรู้และการกำหนดนโยบายต่างประเทศของจีนในลักษณะที่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาระหว่างแนวทางแข็งกร้าว กับ แนวทางสันติ

ทั้งนี้จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงเรื่องนี้ อาจสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศของจีนต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เป็นการสนับสนุนค้ำจุนและทางการเมืองมากกว่า ทั้งนี้เพราะจีนมีหลักการในการกำหนดนโยบายที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ หลักการสากลนิยมชนชั้นกรรมาชีพ และหลักการชาตินิยม การยึดมั่นในหลักการใดก็ตามก็ต้องเป็นไปเพื่อค้ำจุนและปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของจีนนั่นเอง ดังแสดงให้เห็นชัดเจนในทศวรรษ 1970 เมื่อจีนต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคอินโดจีน เมื่อครั้งที่สหรัฐอเมริกาถอนตัวออกจากเอเชียอาคเนย์ เวียดนามได้บุกกรุกกัมพูชาในปลายปี 1978 จีนก็ได้เรียกร้องให้กลุ่มประเทศอาเซียนรวมตัวกันต่อต้านโซเวียตและเวียดนาม ผลจากการปรับเปลี่ยนในยุทธศาสตร์การเมืองของจีน ใ้คนนำไปสู่การเน้นความสัมพันธ์ระดับรัฐมากกว่าระดับพรรค ความสำคัญในการสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย สำหรับพรรคคอมมิวนิสต์จีนจึงมิใช่เป็นผลประโยชน์อันคับแคบสำหรับจีน หากแต่ปัญหาเฉพาะหน้าและเร่งด่วนก็คือการร่วมมือกับรัฐบาลในอาเซียนโดยเฉพาะประเทศไทยในการต่อต้านเวียดนาม และการคัดค้านการขยายอิทธิพลของโซเวียตในภูมิภาคนี้

แนวโน้มที่เกิดขึ้นก็คือ รัฐบาลไทยมีความหวังมากขึ้นในการที่จะสามารถยุติการทำสงครามประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เพราะการแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ของรัฐบาลจีนกับรัฐบาลไทย ได้มีส่วนช่วยคลี่คลายความรุนแรงของการต่อสู้ทางอาวุธของคอมมิวนิสต์ลงไปบ้าง อย่างน้อยจีนก็ได้ให้คำมั่นสัญญาว่า ความสัมพันธ์ที่ยังคงมีอยู่ กับ พคท. เป็นเพียงแค่นโยบายการเมืองและกำลังใจเท่านั้น แม้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะมีไปปัจจัยชี้ขาดถึงความล้มเหลวของ พคท. หากแต่เราก็มีอาจปฏิเสธได้ว่า สถานการณ์สากลในเรื่องการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศของจีน ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการตีความทางอุดมการณ์ของ พคท. กับเวียดนาม และ ลาว ในเวลาต่อมา ทรานจบกระทั่งรัฐบาลสามารถช่วงชิงสถานการณ์ดังกล่าวในการโจมตีทางทหาร พร้อม ๆ กับที่ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและจีนก็มีแนวโน้มในทางที่เป็นมิตรต่อกันมากขึ้นเรื่อย ๆ